

результати пов'язані з недостатнім піклуванням населення про своє здоров'я, домінуванням тютюнової та алкогольної залежності, а також – що надзвичайно важливо – з нездатністю наявних медичних закладів ефективно запобігати, виявляти і лікувати хвороби. Проблема полягає не у фізичній доступності медичних послуг. Навпаки, в Україні є вже надмірна кількість лікарень та лікарняних ліжок, приблизно на 40% більше, ніж у середньому в країнах ЄС [2].

Проблема полягає в неефективному розподілі та використанні ресурсів, у десятиліттях недофінансування розвитку галузі та величезній корупції, що наскрізь пронизала галузь. Україна повинна і може краще дбати про здоров'я своїх громадян. Необхідно вжити термінових заходів для недопущення колапсу системи та відбудови інституційного фундаменту як на центральному, так і на регіональному і місцевому рівнях з метою надання громадянам України якісних медичних послуг, яких вони потребують і заслуговують [2].

Висновки. Зважаючи на велику кількість проблем, що потребують вирішення, необхідно впровадити більш масштабні реформи, які поєднують термінові втручання з очікуваним покращенням у середньостроковій перспективі. Найголовніше полягає у консолідації всіх ресурсів – державних і приватних, національних та міжнародних – навколо єдиної мети: вивести Україну з теперішнього паралічу системи охорони здоров'я [2]. Вирішення цього питання та наступне удосконалення законодавства із зазначених питань є важливою тематикою наступних наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Новіков В. Соціальні наслідки Євроінтеграції України: система охорони здоров'я. URL: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/09542.pdf>
2. Система охорони здоров'я України: час змін. *WORLD BANK*. URL: <http://www.worldbank.org/uk/news/opinion/2015/04/06/ukraines-health-system-time-for-change>
3. URL: http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/medprav/lectures_stud/uk/stomat/ptn/ медичне правознавство.htm
4. Ковбасюк Ю. В. Енциклопедія державного управління : у 8 т. К. : НАДУ, 2011. Т. 1 : Теорія державного управління. 2011. 748 с.
5. Захист прав людини – найголовніша національна ідея України. *Українська правда*. URL: <http://blogs.ppravda.com.ua/authors/kolesnichenko/4f3365b572044/>
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 р. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13.
7. Рабінович П. М. Основоположні права людини: соціально-антропна сутність, змістовна класифікація. *Право України*. 2010. № 2. С. 20.
8. Реформа медицини. *Децентралізація влади*. URL: <http://decentralization.gov.ua/reforms/item/id/6>
9. Реформа системи охорони здоров'я. *Реанімаційний Пакет Реформ*. URL: <http://rpr.org.ua/groups-rpr/13reforma-systemy-okhorony-zdorovja/>
10. Реформування системи охорони здоров'я в Україн. URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=752:reformuvannya-sistemi-okhoroni-zdorov-ya&catid=8&Itemid=350

УДК 342.9

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ

Скрипа Є.В., кандидат юридичних наук, докторант кафедри поліцейського права Національної академії внутрішніх справ

Skrypa Ye. LEGAL PRINCIPLES OF ACTIVITY OF SUBJECTS OF SAFETY OF SAFETY ON A MOTOR TRANSPORT

Анотація. У статті, на основі аналізу норм чинного законодавства України, досліджено правові засади діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Зазначено, що на сьогоднішній день правові засади діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, являють собою великий масив нормативно-правових актів різної ієрархічної приналежності,

починаючи від міжнародних договорів та закінчуючи національними підзаконними документами вищих та центральних органів влади.

Ключові слова: правові засади, правове регулювання, суб'єкт, забезпечення безпеки, автомобільний транспорт.

Annotation. In the article, on the basis of the analysis of the norms of the current legislation of Ukraine, the legal principles of activity of subjects of safety in road transport are investigated. It is noted that to date, the legal principles of the activity of road safety entities are a large array of legal acts of various hierarchical affiliations, ranging from international treaties to national subordinate documents of higher and central authorities.

Keywords: legal framework, legal regulation, subject, security, road transport.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У Конституції нашої держави вказано, що в Україні визнається та діє принцип верховенства права [1]. Верховенство права – це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо. Справедливість – одна з основних засад права, є вирішальною у визначенні його як регулятора суспільних відносин, одним із загальнолюдських вимірів права. Зазвичай справедливість розглядають як властивість права, виражену, зокрема, в рівному юридичному масштабі поведінки й у пропорційності юридичної відповідальності вчиненому правопорушенню [2, с.154]. Виходячи із офіційної позиції Верховного Суду, що виступає центральною як для теорії, так і для юридичної практики, право – це основний важіль впливу на суспільні відносини, у зв'язку із чим доречним є висновок, що будь-яка суспільна категорія, явище чи діяльність у певній сфері, наприклад, функціонування суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, має відповідне юридичне підґрунтя, або ж, як прийнято говорити з наукової позиції – правові засади. Правові засади діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті пропонуємо розглядати, як сукупність положень ратифікованих на території України міжнародно-правових актів, законів та підзаконних нормативних документів (указів Президента, постанов і декретів Кабміну та нормативних актів інших органів виконавчої влади, постанов Верховної Ради України) які регулюють окремі аспекти роботи спеціально уповноважених суб'єктів у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблема забезпечення безпеки на автомобільному транспорті неодноразово ставала предметом дослідження у працях: О.І. Запорожець, С.В. Бойченко, О.Л. Матвеева, С.Й. Шаманський, А.В. Малько, Т.І. Дмитруха, С.М. Маджд, І.Г. Бакаєва, О.О. Вишневський, О.В. Ткаченко та багато інших. Однак, незважаючи на чималу кількість наукових розробок, питання щодо визначення правових засад діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, практично залишилось по за увагою науковців.

Саме тому метою статті є: визначити та розглянути правові засади діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті.

Виклад основного матеріалу. Переходячи до виділення конкретних правових засад, першочергову увагу слід приділити Конституція нашої держави. Саме Основний Закон є правовим «каркасом», що визначає «правила юридичної гри» на території України, яким мають слідувати усі без виключення учасники правовідносин. Яким чином її положення впливають на сферу діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті? В даному аспекті Конституція визначає найцінніші принципи їх роботи, яким останні мають неухильно слідувати, а саме: принцип законності; найвищої цінності людського життя; рівності усіх суб'єктів та недопустимості дискримінації; принцип презумпції невинуватості; індивідуальності юридичної відповідальності; принцип обов'язку додержання та виконання законодавчих та інших нормативних приписів тощо [1]. Крім того, Конституція чітко розмежовує гілки державної влади та встановлює компетенцію кожної з них, на основі чого здійснюється подальший розподіл

прав і обов'язків державних органів в різних сферах, зокрема у контексті забезпечення безпеки на автомобільному транспорті [1].

Далі, вважаємо за необхідне приділити увагу міжнародно-правовим актам. В сфері діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті міжнародні акти відіграють значну роль та являють собою значну частину правових засад. Крім того, їх положення в певній мірі виступають базисом для національного законодавства у досліджуваній сфері. Одними з ключових в даній групі правових засад діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, зокрема є Угода про прийняття єдиних технічних приписів для колісних транспортних засобів, предметів обладнання та частин, які можуть бути встановлені та/або використані на колісних транспортних засобах, і про умови взаємного визнання офіційних затверджень, виданих на основі цих приписів видана Організацією Об'єднаних Націй у 1958 році. Даною угодою встановлюють єдині технічні приписи, яким повинні відповідати з метою використання в країнах, що їх виготовляють, деякі транспортні засоби, предмети обладнання та частини, а також полегшення використання на території держав-сторін угоди транспортних засобів, предметів обладнання та частин, офіційно затверджених на основі зазначених приписів компетентними органами будь-якої держави-сторони угоди [3].

Крім того, Угодою було встановлено порядок та особливості спеціальної адміністративної процедури, через яку компетентні органи договірних держав після проведення необхідних перевірок заявляють, що транспортний засіб, предмети обладнання або частини, подані виготовлювачем, відповідають приписам відповідних міжнародних правил. Надалі, після її здійснення виготовлювач засвідчує, що всі транспортні засоби, предмети обладнання та частини, що з'явилися на ринку, були виготовлені у повній відповідності до офіційно затвердженого типу [3].

Зазначена угода лягла в основу іншого міжнародного документа виданого ООН – Конвенції про дорожній рух від 1968 року, якою було прийнято та затверджено одноманітні правила руху з метою полегшення міжнародного дорожнього руху та підвищення безпеки на автомобільних дорогах. Положення даного акту встановлюють єдиний нормативний «взірець», відповідно до якого країни-учасниці Конвенції видають власні національні правила дорожнього руху. У Главі II документу регламентовано вимоги щодо дорожніх знаків та сигналів, прав та обов'язків учасників дорожнього руху, водіїв безпосередньо, розміщення на дорогі, порядку обгону та руху в рядах і таке інше [4].

Серед міжнародних правових засад діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті необхідно відмітити Угоду про прийняття єдиних умов періодичних технічних оглядів колісних транспортних засобів і про взаємне визнання таких оглядів. В статті 1 Угоди зазначається, що договірні сторони приймають правила щодо періодичних технічних оглядів колісних транспортних засобів, зареєстрованих або допущених до експлуатації на їхній території, і на взаємній основі визнають огляди, які проводяться відповідно до таких правил. Положеннями документу визначаються: порядок, межі та інші аспекти проведення технічних оглядів колісних транспортних засобів; форма та зміст міжнародного сертифікату технічного огляду; єдині приписи щодо періодичних технічних оглядів колісних транспортних засобів стосовно охорони навколишнього середовища; мінімальні вимоги, які висуваються до огляду [5].

До правових засад діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті також відноситься Конвенція про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу від 1997 року. Документом регулюються загальні умови міжнародних автомобільних перевезень пасажирів і багажу, які включають організацію перевезень і отримання права на їх здійснення, порядок страхування, прикордонного, митного, санітарного та інших видів контролю. Конвенція поширюється на перевізників сторін договору, які виконують перевезення пасажирів у міжнародному сполученні автобусами незалежно від країни їх реєстрації, та має для них обов'язкову силу, а також на

перевезення пасажирів та їх багажу автобусами, якщо в договорі перевезення зазначено, що перевезення здійснюється територіями не менш як двох сторін договору і пункт відправлення або пункт призначення знаходиться на території однієї із сторін [6].

Одразу після міжнародних нормативно-правових актів найвищими за юридичною силою є закони. Одним з подібних є кодифікований нормативно-правовий акт – Кодекс України про адміністративні правопорушення, завданням якого є охорона прав і свобод громадян, власності, конституційного ладу України, прав і законних інтересів підприємств, установ і організацій, встановленого правопорядку, зміцнення законності, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі точного і неухильного додержання Конституції і законів України, поваги до прав, честі і гідності інших громадян, до правил співжиття, сумлінного виконання своїх обов'язків, відповідальності перед суспільством [7].

Як правова засада діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, цінність наведеного акту полягає в тому, що він визначає порядок та підстави притягнення даними суб'єктами до адміністративної відповідальності осіб, які вчинили адміністративні правопорушення у галузі автомобільно-транспортної безпеки. При цьому, адміністративним правопорушенням, відповідно до КУпАП є протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність [7]. По суті, КУпАП визначає можливості суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті щодо максимально оперативного та одного з найбільш сурових типів реагування на діяльність, яка виходить за рамки належного правового режиму, прийнятого та бажаного у вказаній галузі.

Зазначимо, що окрім КУпАП, існує багато інших законодавчих актів, які в тій чи іншій мірі регламентують діяльність суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Наприклад, у Законі України «Про транспорт» визначається, що транспорт – це одна з найважливіших галузей суспільного виробництва і покликаний задовольняти потреби населення та суспільного виробництва в перевезеннях. Розвиток і вдосконалення транспорту здійснюється відповідно до державних цільових програм з урахуванням його пріоритету та на основі досягнень науково-технічного прогресу і забезпечується державою [8].

Необхідними до розгляду є положення Закону України «Про автомобільний транспорт», які регулюють відносини між автомобільними перевізниками, замовниками транспортних послуг, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, пасажирями, власниками транспортних засобів, а також їх відносини з юридичними та фізичними особами - суб'єктами підприємницької діяльності, які забезпечують діяльність автомобільного транспорту та безпеку перевезень [9].

До того ж, законом регламентовано питання державного регулювання та контролю діяльності автомобільного транспорту, які спрямовані на: забезпечення якісного та безпечного функціонування автомобільного транспорту; визначення пріоритетних напрямів розвитку та шляхів оптимізації діяльності автомобільного транспорту; забезпечення балансу інтересів держави, органів місцевого самоврядування, користувачів транспортних послуг та підприємств, установ, організацій, інших юридичних та фізичних осіб - суб'єктів господарювання на автомобільному транспорті незалежно від форм власності; захист національного ринку транспортних послуг та суб'єктів господарювання, що здійснюють свою діяльність у сфері автомобільного транспорту та інше [9]. Зазначений нормативно правовий акт закріплює особливості ліцензування на автомобільному транспорті, що спрямоване на визначення початкових і поточних умов надання послуг з перевезень пасажирів і небезпечних вантажів, а також найважливіших параметрів обслуговування споживачів. При цьому завданнями ліцензування у сфері автомобільного транспорту визначено: підвищення ефективності використання транспортних засобів; забезпечення соціальних стандартів транспортного обслуговування;

забезпечення використання сертифікованих і дозволених для використання транспортних засобів тощо [9].

В системі правових засад забезпечення діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті варто також згадати Закон України «Про дорожній рух», який регулює суспільні відносини у сфері дорожнього руху та його безпеки, визначає права, обов'язки і відповідальність суб'єктів – учасників дорожнього руху, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, об'єднань, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності та господарювання [10]. В додаток до цього вказаний Закон: встановлює компетенцію Кабінету Міністрів України, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади і об'єднань громадян в сфері забезпечення дорожнього руху та безпеки на автомобільному транспорті; визначає права та обов'язки учасників дорожнього руху; закріплює стандарти та типи автомобільних доріг та вулиць, вимоги до транспортних засобів, норми організації дорожнього руху тощо [10].

Крім положення діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, крім вищенаведених законів, регулюються нормами ряду інших актів того ж типу, а саме: Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», Закону України «Про Національну поліцію», «Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів», Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», Закону України «Про приєднання України до Європейської Угоди про міжнародні перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ)»

До правових засад діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті наряду із законами відносяться підзаконні нормативно-правові акти, які регламентують більш конкретні, безпосередньо наближені до сфери роботи зазначених суб'єктів питання. Наприклад, Постановою Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 №103 затверджено Положення про Державну службу України з безпеки на транспорті, яка визначає правовий статус, функції, завдання та повноваження Укртрансбезпеки [11].

Постанова Кабміну від 08.11.2006 №1567 затверджує Порядок здійснення державного контролю на автомобільному транспорті, який визначає процедуру здійснення державного контролю за додержанням суб'єктами господарювання, які провадять діяльність у сфері автомобільного транспорту, вимог законодавства про автомобільний транспорт, норм та стандартів щодо організації перевезень пасажирів і вантажів автомобільним транспортом, норм міжнародних договорів про міжнародне автомобільне сполучення, виконанням умов перевезень, визначених дозволом на перевезення на міжбласних автобусних маршрутах, вимог Європейської угоди щодо роботи екіпажів транспортних засобів, які виконують міжнародні автомобільні перевезення, дотриманням габаритно-вагових параметрів, наявністю дозвільних документів на виконання перевезень та відповідністю виду перевезень, відповідних ліцензій, внесенням перевізниками-нерезидентами платежів за проїзд автомобільними дорогами [12].

Крім того, відмітити слід один з найголовніших підзаконних нормативних актів, положення кого відносяться до сфери забезпечення безпеки на автомобільному транспорті та діяльності у ній відповідних суб'єктів – Постанову Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 №1306 «Про Правила дорожнього руху». Положеннями акту регламентовано широке коло питань, пов'язаних із правами та обов'язками різних осіб під час використання автомобільного та інших типів транспорту, а також встановлюється єдиний порядок дорожнього руху на всій території України [13].

Крім вищенаведених, до числа правових засад роботи суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті доречно віднести постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України», «Про затвердження Положення про Міністерство інфраструктури України», «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом,

міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом», «Про затвердження Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту», а також численні нормативні акти, що видаються в рамках діяльності даних суб'єктів безпосередньо з питань їх діяльності.

Особливість даних нормативних актів полягає в тому, що вони не тільки встановлюють пріоритетні напрями роботи, права і обов'язки тих чи інших суб'єктів, але й також закріплюють засоби, принципи та процедури досягнення поставлених цілей, визначають очікувані результати, що є протиположними констатованих проблематик, зокрема у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті.

Висновок. Отже, у підсумку необхідно зазначити, що на сьогоднішній день правові засади діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, являють собою великий масив нормативно-правових актів різної ієрархічної приналежності, починаючи від міжнародних договорів та закінчуючи національними підзаконними документами вищих та центральних органів влади. Загалом, складену в даному аспекті ситуацію можна визначити як позитивну, так як робота суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті не тільки має вичерпний регламент, але й постійно удосконалюється відповідно до перспективних шляхів розвитку, що має вираження у стратегічно спрямованих нормах різного роду концепцій, програм та інших подібних актах.

Список використаних джерел

1. Конституція України: закон від 28.06.1996 №254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. ст.141.
2. Подорожній Є.Ю. Особливості юридичної відповідальності у трудовому праві України. дис ... д-ра юрид. наук. Харків, 2016.
3. Угода про прийняття єдиних технічних приписів для колісних транспортних засобів, предметів обладнання та частин, які можуть бути встановлені та/або використані на колісних транспортних засобах, і про умови взаємного визнання офіційних затверджень, виданих на основі цих приписів: угода, міжнародний документ від 20.03.1958. Офіційний веб-портал законодавства України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_343.
4. Конвенція про дорожній рух: конвенція, міжнародний документ від 08.11.1968 // Головний правовий портал України «Ліга закон». URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU70K01U.html.
5. Угода про прийняття єдиних умов періодичних технічних оглядів колісних транспортних засобів і про взаємне визнання таких оглядів: угода, міжнародний документ від 13.11.1997. *Офіційний вісник України*. 2007. №19. ст.779.
6. Конвенція про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу: конвенція міжнародний документ від 09.10.1997. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_034.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення: закон, кодекс від 07.12.1984 №8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. №51. ст.1122.
8. Про транспорт: закон від 10.11.1994 №232/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. №51. ст.446.
9. Про автомобільний транспорт: закон від 05.04.2001 №2344-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. №22. ст.105.
10. Про дорожній рух: закон від 30.06.1993 №3353-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. №31. ст.338.
11. Про затвердження Положення про Державну службу України з безпеки на транспорті: постанова від 11.02.2015 №103. *Офіційний вісник України*. 2015. №22. ст.34.
12. Про затвердження Порядку здійснення державного контролю на автомобільному транспорті: постанова, від 08.11.2006 №1567. *Офіційний вісник України*. 2006. №45. ст.68.
13. Про Правила дорожнього руху: постанова від 10.10.2001 №1306. *Офіційний вісник України*. 2001. №41. ст.1852.